Overzicht van beleid dat wordt meegenomen in de doorrekening van het Schone Lucht Akkoord, voortgangsmeting 2021

Inleiding
In opdracht van het ministerie van I&W voert het RIVM in 2021 de eerste voortgangsmeting van het Schone Lucht Akkoord (SLA) uit. Primair doel van de voortgangsmeting, is om te bepalen in hoeverre met het ingezette- en nog in te zetten beleid de doelen van het SLA bereikt worden.

SLA doelen

1. Partijen streven naar een permanente verbetering van de luchtkwaliteit om gezondheidswinst voor iedereen in Nederland te realiseren waarbij wordt toegewerkt naar de WHO-advieswaarden voor stikstofdioxide en fijn stof in 2030.

2. Partijen stellen als doel om landelijk in 2030 gemiddeld minimaal 50% gezondheidswinst ten opzichte van 2016 te behalen voor de negatieve gezondheidseffecten afkomstig van binnenlandse bronnen.

3. Partijen onderschrijven de ambitie om in de sectoren (weg)verkeer, inclusief mobiele werktuigen, landbouw, scheepvaart, industrie en huishoudens een dalende trend in te zetten van emissies van stikstofdioxide en fijn stof naar de lucht.

Het RIVM voert de berekeningen uit met de gezondheidsindicator[1], die voor het SLA is ontwikkeld. Op verzoek van het ministerie van I&W wordt in deze notitie beschreven welk beleid het RIVM in de doorrekening meeneemt.

Scenario's
De doelstellingen van het SLA zijn gedefinieerd voor het jaar 2030, waarbij de te behalen gezondheidswinst (voor zover toerekenbaar aan binnenlandse bronnen) wordt afgezet tegen de referentiesituatie in 2016.
De effectmaat die het RIVM hanteert, is het gemiddelde levensduurverlies per Nederlander (uitgedrukt in maanden). RIVM berekent het levensduurverlies in 2016 en in 2030 bij verschillende scenario's. Het verschil hiertussen (een afname van het berekende levensduurverlies in 2030 ten opzichte van 2016) is de levensduurwinst die wordt toegerekend aan het ingezette beleid. Voor de ontwikkeling van de buitenlandse emissies is gebruik gemaakt van de recent vastgestelde National Air Pollution Control Programma's, waarvan ook in het GCN/GDN rapport 2021[2] is uitgegaan.

Het RIVM gaat bij de doorrekening uit van de volgende uitgangspunten/scenario's:

(1) de referentiesituatie 2016
Het RIVM berekent de gemiddelde blootstelling per Nederlander en daaraan gekoppeld de berekende gezondheidseffecten. De (ruimtelijk verdeelde) emissiecijfers zijn hiervoor een belangrijke variabele. Met behulp van onder andere de emissiegegevens, worden concentraties van fijnstof (PM10) en stikstofdioxide (NO_2) berekend. Omdat ammoniak (NH_3) bijdraagt aan de vorming van fijnstof (het zogenaamde "secundaire fijnstof"), wordt ook NH_3 in de berekeningen meegenomen. Voor de concentratieberekeningen wordt gebruik gemaakt van het GCN/GDN- en NSL instrumentarium (zie bijvoorbeeld het GCN/GDN rapport 2021). De concentratieberekeningen worden vervolgens gekalibreerd met gegevens van de luchtmeetnetten in Nederland. Met behulp van de concentraties en de bevolkingsdichtheid kan de blootstelling worden bepaald.

(2) drie scenario's
Beleidsmaatregelen hebben impact op de emissies en de ruimtelijke verdeling daarvan over Nederland. Het RIVM hanteert voor de doorrekening in de gezondheidsindicator drie scenario's, waarmee op dezelfde manier als voor de referentiesituatie de gezondheidseffecten worden bepaald.

[1] Gerlofs-Nijland M.E. et al., 2019: *Methoderapport gezondheidsindicatoren: Schone Lucht Akkoord.* RIVM rapport 2019-0209, Bilthoven
[2] Hoogerbrugge R. et al., 2021: *Grootschalige concentratie- en depositiekaarten Nederland.* RIVM rapport 2021-0068, Bilthoven

a. Vastgesteld rijksbeleid.
Het vastgestelde beleid is gedefinieerd als het beleid/de beleidsmaatregelen die in wetgeving zijn vastgelegd; en dat al is geïmplementeerd. Het maatregelenpakket is hetzelfde als gebruikt voor het GCN/GDN rapport 2021.

b. Voorgenomen rijksbeleid plus SLA beleid
Het voorgenomen beleid is beleid waar inmiddels overeenstemming over bestaat (en dat ook geïnstrumenteerd en daardoor kwantificeerbaar is), maar dat op dit moment nog niet in uitvoering is. Het SLA beleid bestaat uit de maatregelen die door de SLA partners in "decentrale uitvoeringsplannen" (DUPs) zijn vastgelegd. Deze plannen zijn op 1 maart 2021 ingediend.

c. Een illustratief scenario
In het illustratief scenario zit beleid dat deels concreet is, maar dat vanwege de timing in de scenario's 1 en 2 nog niet kon worden meegenomen. Daarnaast gaat het om nieuw geagendeerd beleid dat nog in de maak is en dus nog niet concreet is uitgewerkt.

Inhoud scenario's

a. Vastgesteld beleid
Afgesproken is dat voor de doorrekening van het SLA wordt uitgegaan van het vastgestelde klimaatbeleid uit de Klimaat- en Energie Verkenning (KEV), gepubliceerd door PBL in 2020[3]. Voor een volledig overzicht van het vastgestelde beleid, wordt verwezen naar dit rapport. Annex 1 presenteert een kort overzicht van het vastgestelde lucht- en stikstofbeleid uit de KEV2020.

b. Voorgenomen rijksbeleid plus SLA maatregelen
Annex 2 presenteert een overzicht van het vastgestelde beleid en SLA maatregelen. Voor het bepalen van de effecten van het voorgenomen beleid, wordt gebruik gemaakt van inschattingen die het PBL heeft gemaakt van de voorgenomen lucht- en klimaatmaatregelen in het kader van de KEV2020. De belangrijkste verschillen in emissies van luchtverontreinigende stoffen ten opzichte van het vastgestelde beleid zitten in de sectoren mobiliteit, landbouw en scheepvaart.
Daarnaast heeft adviesbureau TAUW van het ministerie van I&W de opdracht gekregen om de effecten van de SLA maatregelen (uit de DUP's) te bepalen.

c. Het illustratieve scenario
Ook de maatregelen die in het illustratieve scenario worden meegenomen, zijn verwerkt in Annex 2. De benaming "illustratief scenario" wordt hier gebruikt, omdat in dit scenario voornamelijk geagendeerd beleid (zowel klimaatbeleid als stikstofbeleid) wordt meegenomen. Dat betekent dat dit beleid nog verder uitgewerkt moet worden; en door PBL op dit moment nog niet is voorzien van een (voldoende betrouwbare) inschatting van de doorwerking op reducties in PM10, NO_2 en NH_3.

In opdracht van het ministerie van I&W is hier door adviesbureau TAUW toch een voorzichtige inschatting van gemaakt, met als enige doel een gevoel te krijgen bij wat een *mogelijk* effect zou kunnen zijn op de luchtkwaliteit en het halen van de SLA doelen van het uitwerken en implementeren van dit beleid. De resultaten van dit scenario dienen daarmee uitsluitend als *gevoeligheidsanalyse* te worden beschouwd.

De effecten van de doorgerekende scenario's op de gezondheidswinst zullen eind 2021/begin 2022 worden gepubliceerd in een rapportage van het RIVM. De verantwoording van de verschillende beleidsscenario's zal plaatsvinden in een aparte rapportage van adviesbureau TAUW.

[3] Smeets W. et al., 2020: *Emissieramingen luchtverontreinigende stoffen. Rapportage bij de Klimaat- en Energieverkenning 2020*. PBL publicatie 4211, Den Haag

Annex 1: vastgesteld lucht- en stikstofbeleid in de KEV2020

Id nr [4]	Naam	Sector
104	Wijziging activiteitenbesluit voor grote stookinstallaties ≥ 50 MW	A/O
223	Schone Lucht Akkoord (SLA): Voorlichting gezondheidsimpact van houtstook door gemeenten en provincies	GO
224	Schone Lucht Akkoord (SLA): Afschaffing van de ISDE subsidie op pellet kachels en kleine biomassaketels (tot 500 kW) per 1 januari 2020	GO
226	Schone Lucht Akkoord (SLA): Invoering van een landelijk stookalert per 1 november 2019 op dagen met ongunstig weer	GO
305	Euronormen light duty tot en met Euro-6d (incl. RDE-wetgeving)	MOB
306	Euronormen heavy duty tot en met Euro-VI (incl. RDE-regelgeving)	MOB
307	Emissienormen NRMM tot en met Stage V (binnenvaart, rail & mobiele machines)	MOB
313	Besluit brandstoffen luchtverontreiniging	MOB
328	Verhoging dieselaccijns per 2021 en 2023	MOB
362	Mobility as a Service (MaaS)	MOB
364	Green Deal Autodelen II	MOB
365	Low Car Diet	MOB
385	SECA Noordzee	MOB
386	NECA Noordzee (per 2021)	MOB
390	Verbod op varend ontgassen binnenvaart	MOB
392	Verlaging maximumsnelheid hoofdwegennet naar 100 km/u gedurende de dag	MOB
395	Fijnstoftoeslag MRB	MOB
450	Omgevingsverordening Limburg 2014	LL (vee + akkerbouw)
451	Wet Ammoniak en Veehouderij beleidslijn IPPC-omgevingstoetsing (2007)	LL (vee + akkerbouw)
452	Wet geurhinder en veehouderij (2006)	LL (vee + akkerbouw)
454	Wet milieubeheer luchtkwaliteitseisen 2007: BBT+ /BBT++	LL (vee + akkerbouw)
456	Beëindiging gedoogbeleid stoppersregeling ammoniak 1-1-2020	LL (vee + akkerbouw)

[4] *Verklaring bij de tabel:*

- *Id nummer: uniek drie-cijferig identificatie nummer per instrument (het eerste cijfer beschrijft de sector: Algemeen/overig = 1xx, Gebouwde omgeving = 2xx, Mobiliteit = 3xx, Landbouw en landgebruik = 4xx)*
- *Naam: benaming van het beleidsinstrument*
- *Sector: Algemeen/overig = A/O, Gebouwde omgeving = GO, Mobiliteit = MOB, Landbouw en landgebruik = LL (energie, landgebruik, veeteelt en akkerbouw)*

Id nr [4]	Naam	Sector
457	Besluit emissiearme huisvestingsystemen landbouwhuisdieren	LL (vee + akkerbouw)
458	Aanscherping fijnstof pluimvee bestaande stallen o.b.v. BBT conclusie intensieve veehouderij	LL (vee + akkerbouw)
459	Besluit gebruik meststoffen: emissiearme aanwending (verbod sleepvoet grasland)	LL (vee + akkerbouw)
460	Convenant voer- en management maatregelen melkvee	LL (vee + akkerbouw)
469	Regeling beoordeling Luchtkwaliteit	LL (vee + akkerbouw)
484	Rijksmaatregelen Kabinetsbesluit aanpassing NSL 27 september 2018 - knelpunten veehouderij	LL (vee + akkerbouw)

Annex 2: overzicht voorgenomen rijksbeleid, SLA maatregelen en een illustratief maatregelen pakket

	Maatregel	KEV2020 voorgenomen beleid	Maatregel SLA	Illustratief klimaatscenario	Illustratief stikstofscenario	Doorrekening schaalniveau
	MOBILITEIT					
NATIONAAL	Scenario mobiliteit klimaat			X		NL
	Voorgenomen beleid KEV:					
	Bestuursakkoord Zero Emissie (ZE) busvervoer	X				NL
	vrachtwagenheffing	X				NL
	handhaving SCR katalysator vrachtauto	X				NL
	roetfilter test APK	X				NL
LOKAAL	ZE vracht/bestel		X			gemeente
	MilieuZone (MZ) personenauto's		X			gemeente
	MZ tweewielers		X			gemeente
	Stimulering schoon/minder:					
	// personenauto's		X			gemeente
	// bestel - vracht		X			gemeente
	LANDBOUW					
NATIONAAL	*Voorgenomen beleid KEV:*					
	// 2e tranch subsidieregeling sanering varkenshouderij	(meenemen in N scenario)			X	NL
	// Interim omgevingsverordening Noord-Brabant	X				NL
	// Verlagen ruweiwit gehalte veevoer melkkoeien	X				NL
	Gerichte opkoop piekbelasters				X	NL
	Landelijke beëindigingsregeling piekbelasters				X	NL
	Vergroten aantal uren weidegang				X	NL
	Verdunnen mest met water				X	NL
	Stalmaatregelen (varkens en melkvee)				X	NL
	Sectorplan pluimvee / wijziging Bal		X			NL
	Scenario glastuinbouw klimaat			X		NL
LOKAAL	Kalverhouderijen Gelderland		X			Provincie

	Maatregel	KEV2020 voorgenomen beleid	Maatregel SLA	Illustratief klimaatscenario	Illustratief stikstofscenario	Doorrekening schaalniveau
	MOBIELE WERKTUIGEN					
NATIONAAL	Ingroeipad ZE NRMM bouw incl. groen bouwverkeer / ZE bouwmachines		X			NL
	CONSUMENT					
NATIONAAL	Scenario aardgasvrije woningen klimaat			X		NL
LOKAAL	Scenario beperken houtstook		X			gemeente
	INDUSTRIE					
NATIONAAL	Aanscherpen algemene regels		X			NL
	Scherper vergunnen IPPC		X			NL
	Klimaatmaatregelen industrie			X		NL
	SCHEEPVAART					
NATIONAAL	*Voorgenomen beleid KEV:*					
	// Subsidieregeling retrofit binnenvaart	X				NL
LOKAAL	Walstroom binnenvaart		X			gemeente
	LUCHTVAART					
NATIONAAL	ZE grondgebonden activiteiten Schiphol		X			NL